

Obres a la catedral

Esta setmana han començat els treballs de rehabilitació de quatre-cents elements escultòrics a la coberta de l'absis de la catedral de Santa Maria. És una iniciativa finançada pel Departament de Cultura de la Generalitat i La Caixa que evidencia la importància del temple com a monument més important i significatiu de la ciutat.

Josep Bayarri Raga,
periodista

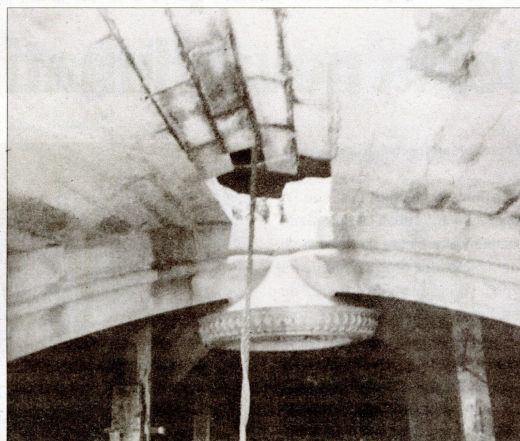
Les obres que ara es realitzen corresponen a la part gòtica de la catedral començada a construir el 1347 i consagrada el 1597 a falta del darrer tram bastit el segle següent. La capella de la Cinta, ja d'estil barroc, es va beneir el 1725, mentre la façana es va construir entre 1728 i 1757, en un barroc empeltat ja de classicisme, però no es va acabar; els treballs es van suspendre quan s'havia arribat al segon nivell dels cinc previstos amb torres de 60 metres d'alçada. El 1829 començaren les obres de la capella del Sagrari que suposaren l'enderrocament de les estances monacals de la primitiva canònica. Tot i els nombrosos setges militars que va sofrir la ciutat durant les guerres dels segles XVII, XVIII i principis del XIX, la catedral no va sofrir greus afeccions més enllà de filtracions per les pluges. A principis del segle XX es va haver d'actuar per corregir-ne algunes de més greus, segons explica l'arquitecte diocesà, aleshores Joan Abril, cosa que permeté descobrir elements de l'època

romana als fonaments de les columnes tot i que no es va intervenir per investigar-les.

És ben sabut que durant la Guerra Civil Tortosa fou línia de front entre abril de 1938 i gener de 1939. Durant 270 dies la ciutat queda dividida pel riu: Ferreries en mans de Franco; el casc antic i els eixamples, encara republicans. A més, cal afegir els estralls pels bombardejos de l'aviació italiana durant l'any anterior quan més de cinc-cents tortosins havien perdut ja la seua llar. Abandonada i deserta, per la fugida massiva de la població, la ciutat es convertí en un immens munt de runes amb barris sencers, com el de Pescadors, desaparegut del tot. Tres quartes parts dels edificis quedaren afectats parcialment o totalment. Entre els molts monuments damnificats estava també la catedral. La major afectació fou per la caiguda d'un obús a la segona crugia de la nau central que va enfonsar el teulat i les voltes de l'arqueria sota les que hi havia l'orgue, que quedà destruït. El cadíram va tenir més sort i es va retirar; el 1960 fou restaurat i avui ocupa una de les sales del museu catedralici, però la caixa de música es va

perdre del tot; vaig sentir explicar que les flautes, perdudes pels carrers, eren la joguina que van trobar els primers xiquets que arribaren a la ciutat el gener de 1939.

La reconstrucció de la catedral, com la de tota la ciutat, queda a càrrec de l'organisme estatal «Regiones Devastadas». Els treballs quedaren dividits en quatre expedients, amb els corresponents projectes. El primer fou la reparació de teulades exteriors entre gener i abril de 1941; el segon consistí en la reconstrucció del campanar incloent els treballs i aparellatges per encimbellar les campanes, queda enllestit el setembre de 1942. El més important consistí a reparar els danys interiors a columnes i voltes. Entre 1942 i 1945 a càrrec dels arquitectes Eduardo Torralas i César Jalén, on es va cometre el despropòsit de reposar la clau de la volta caiguda substituint el relleu original per l'escut de l'Espanya franquista amb jou i fletxes. Allí ha quedat per a sempre sense que ningú digui res. El darrer, ja el 1948, es feu per reparar l'ala de llevant del claustre que va permetre descobrir la portalada i un finestral de l'antiga sala capitular que havien

El govern franquista va restaurar una clau de volta amb l'escut de l'Espanya feixista.

estat emparedades en construir la capella del Sagrari.

Les obres a la catedral no han parat mai, sempre s'ha intervingut sobre una part o altra del monument per raons de manteniment, reparacions o recuperació dels formats originals. En aquest sentit, el 1992 se substituí la coberta de teulada, bastida a finals del segle XVIII per evitar filtracions, pel que havia estat l'original de terrat de rajola propi de les catedrals gòtiques catalanes. Després va seguir la restauració del claustre amb substitució d'una part de les columnes degradades i la neteja de la

vegetació al pati central. Tot seguit fou la rehabilitació dels cimboris de les capelles del Sagrari i la de la Cinta, i l'habilitació de les estances de la canònica (menjador, part dels dormitoris i altres) per a museu de la seu. L'actuació més recent ha estat la demolició de les cases que hi havia davant de la façana que han permès la urbanització de la plaça descobrint una nova perspectiva de la façana; paral·lelament fou objecte de treball neteja i restauració finançada pel Ministeri de Cultura. Fa dos anys foren beneïdes en un acte solemne com la basilica tortosina es mereixia. ■